

CALEA MĂNTĂVIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

EDITORIAL

Demnitatea smereniei și smerenia demnității

Vremea postului care ne stă înaintea este îndeobște recunoscută și obligatoriu a fi asumată de fiecare creștin ca timp al smereniei. Din timp în timp, Biserica, prin exercițiul postirii tinde să imprime un ritm de viață propriu care să ne scoată din vârtoarea vieții cotidiene secularizate, ce împinge de cele mai multe ori spre autosuficiență și mândrie. Căci, societatea consumistă a timpurilor noastre, care caută cu orice preț performanța economică de tip concurențial, se transformă într-un mod de viață, excede doar sectorul comercial. De aici apare și se manifestă, chiar pregnant impresia că totul se rezolvă sau se realizează doar prin puterile și înțelepciunea proprie. Lucrarea lui Dumnezeu, prezența Sa reală nu mai este recunoscută, nici la nivel personal și nici la cel social. Atunci, tot ceea ce se construiește azi se destramă a doua zi, precum în legenda meșterului Manole, nu are durabilitate, deoarece vizează doar scopuri imediate și exclusiv materiale. Și, deși pare că așa crește omul în demnitate, la o privire mai atentă descoperim că, de fapt, el se dezumanizează, pierde din valoarea sa. Astfel, apare în fața noastră virtutea smereniei care-i aduce omului adevărata statură.

Dar ce înseamnă smerenia? Cuvintele dumnezeiești ale Sfintei Scripturi ne îndrumă luminat, căci grăiesc astfel: „căutați dreptatea, căutați smerenia!” (Sofronie 2, 3), căci „mândria umilește pe om, iar de cinste are parte cel smerit” (Pilde 29, 23), deoarece „smerenia trece înaintea măririi” (Pilde 15, 33). Aceste cuvinte au fost împlinite în viață de atâția drepti ai lui Dumnezeu, iar exemplele lor ne sunt lăsate spre luare aminte. Însăși pogorârea lui Dumnezeu la noi, prin Întruparea Fiului Său din pântecul Fecioarei Maria este înțeleasă în cheia celei mai desăvârșite smerenii

(Fil. 2, 6-8) și devine chipul suprem al smereniei. Se arată, astfel, că prin smerenie se pune în valoare demnitatea omului. Că omul are demnitate prin însăși creația sa o afirmă lămurit sfântul Grigorie Teologul: „Dumnezeu i-a înzestrat atât de generos pe toți oamenii pentru a arăta prin dăruirea egală a darurilor Sale atât demnitatea egală a naturii noastre cât și bogăția milei Sale”. Astfel, în Ortodoxie demnitatea inalienabilă, ontologică, a fiecărei persoane este derivată din calitatea omului de chip al lui Dumnezeu, fiind corelată cu dobândirea asemănării, cea care se obține prin harul dumnezeiesc odată cu înfrângerea păcatului și dobândirea curățeniei morale și a virtuților. Prin urmare, în tradiția creștină răsăriteană, conceptul de „demnitate” are în primul rând un sens moral. De aceea, între demnitatea omului și moralitate există o legătură directă. Mai mult decât atât, recunoașterea demnității persoanei înseamnă confirmarea responsabilității ei morale, după cum se afirmă într-un document sinodal.

Cel mai bun mijloc prin care se evidențiază această demnitate, atât la nivel subiectiv-personal, cât și la cel social e exercitarea smereniei. Părintele martir Ilarion Felea ne povățuiește minunat, afirmând că „mândria – veți fi ca Dumnezeu – e factor de minciună, dezordine și decădere în suflet și în societate. Smerenia, dimpotrivă, e factor de ordine și adevăr în suflet și în societate”, căci „mândria e trăire în fățarie și în minciună; smerenia e trăirea în sinceritate (fără ascunzișuri) și în adevăr”. De aceea, „cel smerit niciodată nu cade (că nu are de unde să cadă), pentru că el are o singură cale: înălțarea”.

Continuare în pagina 2
Pr. Filip ALBU

PREDICA

Duminica Lăsatului sec de brânză (a izgonirii lui Adam din Rai)

„Zis-a Domnul: De veți ierta oamenilor greșelele lor, ierta-va și vouă Tatăl vostru Cel ceresc; iar de nu veți ierta oamenilor greșelele lor, nici Tatăl vostru nu vă va ierta greșelele voastre. Când postiți, nu fiți triști ca fărmicii; că ei își smolesc fețele, ca să se arate oamenilor că postesc. Adevărat grăiesc vouă, și-au luat plata lor. Tu însă, când postești, unge capul tău și fața ta o spală, ca să nu te arăți oamenilor că postești, ci Tatălui tău care este în ascuns, și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție. Nu vă adunați comori pe pământ, unde molia și rugina le strică și unde furii le sapă și le fură. Ci adunați-vă comori în cer, unde nici molia, nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă și nu le fură. Căci unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta.” (Matei 6, 14-21)

Precum un conducător de oaste caută înaintea de o luptă să-și încurajeze luptătorii și să-i motiveze prin cuvinte de îmbărbătare, prin înfățișarea unor adevărate chipuri de eroi care au primit mulțime de lauri pentru felul eroic în care s-au luptat și prin răsplata pe care o vor primi la sfârșitul luptei, așa Biserica ne pune înaintea cuvinte frumoase, chipuri de adevărați luptători ai arenei luptelor duhovnicești și răsplătirile pe care nevoitorii le vor primi din desul la capătul alergării pentru a ne lumina și îmbărbăta în lupta nevoițelor duhovnicești care stă să înceapă și pentru care am fost pregătiți în mod deosebit în ultimele trei săptămâni.

Pentru ca sufletul nostru să primească îmbărbătarea de care are nevoie pentru a păși cu râvnă fierbinte în arena nevoițelor duhovnicești ale Postului, se impune o atenție deosebită față de Triod, cartea liturgică de căpătâi a acestei perioade, pentru că în această carte, prin condeiul de Dumnezeu insuflătorilor Părinți care au compus-o, Biserica oferă credincioșilor ei tot ceea ce trebuie pentru ca ei să pășească cu bucurie și râvnă fierbinte pe calea Postului. Este mare pierderea pentru suflet lipsa Triodului din viața zilnică a celor ce vor să postească!!

Iată cum am fost îndemnați să primim și să primim postul în săptămâna brânzei: „Cu bucurie să primim credincioșilor vestirea postului cea de Dumne-

zeu insuflată, precum mai înainte nini-vitenii, și apoi desfrânatele și vameșii, vestirea pocăinței de la Ioan. Prin înfrânare să ne gătim spre împărțășirea stăpâneștii sfințenii celei din Sion; cu lacrimi să ne curățim mai înainte spre dumnezeiasca spălare cea printr-însul; să ne rugăm a vedea săvârșirea Paștilor celor ce se închipuiesc aicea, și arătarea celor adevărate; să ne gătim spre închinarea Crucii și a Învierii lui Hristos Dumnezeu, strigând către El: nu ne rușina pe noi de nădejdea noastră Iubitore de oameni!” (Stihira stihovna vecerniei miercuri SB)

„Vremea cea fericită a postului care strălucește razele pocăinței a răsărit! Să ne apropiem cu grabă, scuturând întunericul cel prea adânc al *lenevirii*, toți veselindu-ne!”

„Bogăție nefurată este darul postului, și cel ce se îmbogățește cu aceasta, se va îmbogăți de Dumnezeu”.

„Intrând toți cu inimă voioasă și luminați prin ușile cele de dinaintea sfântului post, să aducem lui Hristos cântări de mulțumire”.

Înspre surprinderea noastră aflăm că postul este un adevărat prilej de bucurie duhovnicească, nicidecum oțdat sau perioadă de restricție care dă naștere la tot felul de frustrări și tensiuni, care mai de care mai explozive.

Continuare în pagina 2
Pr. Ionel SCÂNTEIE

Din sumar

- ▶ Ce înseamnă „în sudoarea feței tale îți vei mânca pâinea ta”
pagina 2, *Cosmin Stoica*
- ▶ Cuvântul în culori
pagina 3, *Sorin Gheorghe Săplăcan*
- ▶ Știri
pagina 4

Duminica Înfricoșătoarei Judecăți

Urmare din pagina 1

Este necesar Triodul în calea Postului, pentru că prin Triod suntem învățați, suntem catehizați duhovnicește să înțelegem ce este postul, de ce postim, care sunt principalii adversari a postirii (în textul de mai sus ni s-a spus că lenevirea este un adversar mare), care sunt roadele postirii. Și, ușor, ușor intrăm în tainele adevăratelor lupte duhovnicești, unde se naște și adevărata bucurie du-

hovnicească, despre care Mântuitorul spunea că nimeni nu o va mai lua de la noi. (In. 18, 22)

„Să primim popoarelor postul cu dragoste, că așosit începătura duhovniceștilor nevoițe. Să lăsăm dulcea patimă a trupului și să creștem darurile sufletului. Să pățimim împreună ca niște robi ai lui Hristos, ca să ne și preaslăvim împreună ca niște fii ai lui Dumnezeu. Și Duhul cel Sfânt sălășluindu-Se întru noi, va lumina

sufletele noastre. (Stihiră Stihovna Utreniei, Marți Săptămâna brânzei). Postirea mută dorința de la cele pământești înspre cele cerești; nemâncarea, asprimea nevoițelor, îndelungatele slujbe, șederile în genunchi la rugăciune, metaniile slăbesc mișcările păcătoase ale trupului, lucrarea patimilor nu mai are suport în trupul strunit de nevoițele postirii și sufletul poate primi și crește în el dorința de cele cerești, adică de prezența și lucrarea ha-

rului Duhului Sfânt.

„Sosit-a vremea, începutul luptelor duhovnicești, biruința cea împotriva dracilor, înfrânarea cea într-armată, podoba îngerilor, îndrăznirea cea către Dumnezeu. Că prin aceasta Moise s-a făcut vorbitor cu Ziditorul și nevăzut a primit glas în urechile lui. Doamne, prin această învrednicește-ne și pre noi să ne închinăm patimilor Tale și Sfintei Învieri, ca un iubitor de oameni”.

Ce înseamnă „în sudoarea feței tale îți vei mânca pâinea ta”

Pentru că ai ascultat vorba femeii tale și ai mâncat din pomul care Ți-am poruncit: Să nu mănânci, blestemat să fie pământul pentru tine! Cu osteneală să te hrănești din el în toate zilele vieții tale! Spini și pălămidă îți va rodi el și te vei hrăni cu iarba câmpului! În sudoarea feței tale îți vei mânca pâinea ta, până te vei întoarce în pământul din care ești luat; căci pământ ești și în pământ te vei întoarce.” (Facerea, 3, 17-19)

Adam nu este blestemat de Dumnezeu, cum am putea interpreta la o lecturare acuzatoare asupra proniei, ci pământul suportă consecințele neascultării omului. Rănilor pământului, însă, vor fi tămăduite și culese de Eva, Adam și toți urmașii lor. Rănilor pământului, ameliorate sau vindecate, vor fi de acum înainte roade și rezultate ale osteneții omului.

Pământul își poate recăpăta frumusețea cea dintâi prin implicarea terapeutică a omului. Prin muncă, omul își va asigura hrana. Osteneala presupune un efort integrat de har, pasiune, dăruire, gândire și constituție fizică.

După căderea din Rai, pentru a se salva într-un pământ supus blestemului, omul va fi nevoit să stăruiască în cunoașterea binelui și răului. Conștiința neascultării devine acum o necesitate vrednică, atât teoretică, cât și practică.

Armelerebeleale neascultării vor fi, de acum înainte, condeie și unelte de muncă. Dacă omul s-a lăsat ispitit spre cunoașterea binelui și răului prin consumul fructului nerecomandat, acum va fi nevoit să se ostenească în cunoașterea binelui și răului, în scopul producerii și consumului hranei.

Hrana reprezintă principalul scop al acțiunii umane, mult timp de acum înainte. În Rai, oamenii s-ar fi hrănit cu fructe și semințe fără efort, o hrană desert, ca bucurie – și nu din necesitate. Sarcina principală a omului era de stăpânire, de coordonare a ciclurilor vieții pe pământ. Omul s-a hrănit pentru a dobândi imediat știința, dar va fi nevoit să se ostenească în

cunoaștere și cunoștințe, pentru a dobândi cu greu hrana. Omul inversează valorile pentru a-și atinge scopul, iar Dumnezeu inversează scopurile, pentru ca omul să ajungă din nou la valori.

Natura suferă până azi din cauza comportamentului nesăbuit al omului. Spinii și pălămida sunt primii factori perturbatori ai acțiunii umane. Pământul va rodi după sufletul omului, iar omul va avea puterea să sfințească locul prin înțelepciunea și pricepera activității sale. Bunul gospodar va tămădui pământul de secetă și de celelalte stihii. Flora și fauna vor fi îngrijite să dea rod bogat la vremea lor. Omul înobilat de muncă va explora și va crea, omul împătimit de muncă va exploata și va secătui pământul de viața resurselor sale.

Plângerea de azi a pământului este efectul hohotului vicios și încrâncenat al omului. Omul avid îngroapă pământul, înaintea îngropării sale firești. Spinii și pălămida sunt expresia fizică a durerii pământului și a neputinței omului, rob al pământescului. Deoarece prin cunoașterea binelui și răului aflăm și lucruri care nu ne sunt de folos, spinii și pălămida pot fi și expresia fizică a acestora. Sau pământul va evidenția prin spinii și pălămidă florile răului.

Ce paradox, spinii, durerea cea dintâi a pământului, răsar și rodesc din păcatul omului, ca să-L încununeze însângerat pe Cel fără de păcat!

O bună perioadă de timp, iarba câmpului va constitui hrana omului. Fructele, aliment al desfătării gustului, nu mai intră în meniul zilnic. Menționându-se doar iarba câmpului, avem posibilitatea hranei ca necesi-

tate. Iarba câmpului hrănitore va trebui să fie îngrijită de factorii dăunători ce își fac apariția.

Pâinea este primul aliment preparat și prefigurează, într-un fel, stările prin care trece omul. Zdrobirea bobului de grâu se aseamănă cu zdrobirea sufletului în spic. Frământarea făinii cu drojdia sau aluatul se aseamănă cu frământarea omului cu binele și răul. Coacerea și rumenirea pâinii se aseamănă cu duhul aburind a pâine caldă la omul ce dă-n coptul desăvârșirii. Omul nu va mânca pâinea oricum, ci în sudoarea feței. Este posibil ca, din acest motiv, Dumnezeu să fi îngăduit chiar prepararea termică a alimentelor.

Pâinea mâncată fără sudoare are gustul industrial al pâinii feliate din vremurile noastre. Pâinea feliată este fabricată tocmai pentru a evita sudoarea ce nu se mai justifică în epoca în care lenea este artizanul dezvoltării. Omul care mănâncă pâinea în sudoarea feței se bucură de simfonia gusturilor. Cel care mănâncă altfel, mestecă plictisit rutinierul sandvici.

Sudoarea, deși neplăcută din anumite considerente, se aseamănă cu roua pământului fertil și binecuvântat. Omul muncitor are toate simțurile vii. Noi muncim mai mult ca în timpurile străvechi, dar fără sudoare. Munca stresantă este o muncă fără sudoare. Îți vei mânca pâinea ta în sudoarea feței tale subliniază faptul că nimeni nu muncește în locul tău, iar pâinea ta trebuie să fie rezultatul muncii tale.

Cosmin STOICA
(sursa: www.doxologia.ro)

Demnitatea smereniei și smerenia demnității

Urmare din pagina 1

Cum se transpune aceasta în viață? Același înaintaș vrednic descrie modalitatea: „Nu te lăuda cu știința, că alții au mai multă știință decât tine; nici cu bogăția, nici cu prietenii, că te pot înșela; nici cu mărirea și frumusețea trupului, căci o mică boală îl poate slăbi și sluiți; nici cu faptele bune, căci judecățile lui Dumnezeu sunt deosebite de ale oamenilor; nici că ai ceva bun în tine, că alții pot să aibă și mai bun – ca să rămâi în smerenie”. În plus, „cine muncește se smerește”!

Deci, a fi smerit înseamnă a fi foarte demn, căci „Sfânta smerenie trebuie să se numească cu dreptate și virtute dumnezeiască și poruncă și haină domnească” afirmă Cuviosul Filotei Sinaitul. Ca semn al creștinătății (Sfântul Macarie cel Mare) smerenia devine funcție capitală atât pentru afirmarea personală cât și pentru întărirea și creșterea societății. Acest gând l-a exprimat frumos, la un moment dat, și vrednicul de pomenire părinte Sofian Boghiu: smerenia, dragostea și sinceritatea ne sunt de foarte mare folos, pentru a se putea îndrepta viața noastră și a societății românești în general.

Drum crucial

Pe scara sufletului meu
M-am întâlnit cu bunul Dumnezeu -
Eu coboram mahnit din conștiința mea,
Iar El urca surâzător spre ea!...

Și ne-am oprit la jumătatea scării
Încrucșiându-ne în clipa-ntâmpinării
Săgețile perechilor de ochi, ca de-obicei
Ah! ochii Lui, cum semănau cu ochii mei!

Pe scara sufletului meu
M-am întâlnit din nou cu Dumnezeu -
El cobora solemn din conștiința mea
Iar eu urcam surâzător spre ea!...

Ion Minulescu

Cuvântul în culori

Creștinismul nu este numai revelația Cuvântului lui Dumnezeu, ci și a Chipului lui Dumnezeu în care se descoperă Asemănarea Lui. Acest chip dumnezeiesc reprezintă trăsătura distinctivă a Noului Testament, fiind mărturia vizibilă a îndumnezeirii omului. Calea iconografiei, ca mijloc de exprimare a lucrurilor privitoare la Dumnezeire, este calea teologiei. Ambele exprimă ceea ce nu se poate exprima cu mijloace omenești, întrucât o astfel de expresie va fi întotdeauna imperfectă și insuficientă. Nu există cuvinte, nici culori, nici linii care să poată reprezenta împărăția lui Dumnezeu așa cum reprezentăm și descriem noi lumea. (Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, *Călăuziri în lumea icoanei*, Editura Sofia, București, 2003, p. 78).

Alături de cuvânt, icoana face parte integrantă, în Ortodoxie, din mesajul și mărturisirea de credință a Bisericii. Atât cuvântul cât și icoana exprimă prezența lui Hristos Cel întrupat. Dar, raportată la cuvintele, icoana reprezintă „superioritatea unei comunicări simultane și atemporale cu realitățile atemporale” (Pr. Asist. Dr. Nicolae V. Dură, *Teologia Icoanelor în lumina tradiției dogmatice și canonice ortodoxe*, în „Ortodoxia”, Anul XXXIV (1982), numărul 1, p. 65).

Interdicția vechi-testamentară față de folosirea „chipurilor cioplite” în cultul mozaic a exercitat o influență profundă asupra întregii tradiții biblice, în teologie și spiritualitate. Dumnezeu nu putea fi reprezentat într-o formă vizuală care să fie demnă de venerare și închinare.

Oricât de mult S-a făcut Dumnezeu cunoscut pe Sine oamenilor în perioada vechi-testamentară, El rămânea încă un Dumnezeu ascuns, mai presus de puterea de înțelegere a omului muritor. Dumnezeu Se arată poporului Său numai prin sunete, adică prin cuvinte. El rămâne invizibil, nu Se arată și insistă asupra faptului că atunci când Îi aude vocea, Israel nu vede nici o imagine: „Iar Domnul v-a grăit de pe munte, din mijlocul focului; și glasul cuvântului Lui l-ați auzit, iar fața Lui n-ați văzut-o, ci numai glasul Lui l-ați auzit”. (Deuteronom 4, 12) Și în versetul 15: „Țineți dar bine minte că în ziua aceea, când Domnul v-a grăit din mijlocul focului, de pe muntele Horeb, n-ați văzut nici un chip.” Imediat după aceea urmează interdicția (versele 16-19): „Să nu greșiți dar și să nu vă faceți chipuri cioplite, sau închipuiri ale vreunui idol, care să înfățișeze bărbat sau femeie, sau închipuirea vreunui dobitoc de pe pământ, sau închipuirea vreunei păsări ce zboară sub cer, sau închipuirea vreunei jivine ce se târăște pe pământ, sau închipuirea vreunui pește din apă, de sub pământ, sau privind la cer și văzând soarele, luna, stelele și toată oștirea cerului, să nu te lași amăgii ca să te închini lor, nici să le slujești...”.

Așadar, atunci când Dumnezeu vorbește despre făptură, El îi interzice reprezentarea. Dar și atunci când vorbește despre El însuși, interzice de asemenea orice imagine, insistând asupra faptului că nu poate fi văzut: nici poporul, nici chiar Moise nu L-au văzut în vreun fel, auzindu-I doar vocea. Întrucât nu L-au văzut pe Dumnezeu, nici nu Îl puteau reprezenta; puteau doar să-I fixeze cuvântul în scris, așa cum a făcut Moise. Cuvintele Domnului: „Nu ați văzut nici

un chip; nu vă faceți vreun chip” vor să spună: „Nu faceți nici o imagine a lui Dumnezeu *atâta timp cât nu L-ați văzut încă*”. Imaginea Dumnezeului nevăzut este imposibilă, „căci cum să reprezinti ceea ce ochii nu au văzut?”. Dacă totuși o asemenea imagine ar fi întrucupată, ea s-ar întemeia pe simpla imaginație, fiind doar o invenție mincinoasă, o plămuită a minții omului.

Interdicția din Vechiul Testament de a-L reprezenta pe Dumnezeu este legată de soarta globală a poporului Israel. Rațiunea de a fi a poporului ales era aceea de a sluji adevăratului Dumnezeu. Această slujire consta în mesianism, în pregătirea și prefigurarea celor ce aveau să fie revelate în Noul Testament. De aceea, în Vechiul Testament nu puteau exista decât prefigurări simbolice, revelații ale viitorului, întrucât, spune Sfântul Ioan Damaschinul, „Legea nu era o imagine, ci era asemenea unui zid care ascundea imaginea” (Sfântul Ioan Damaschin, *Cele trei tratate contra iconoclaștilor*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998, p. 99-101 și 129), pentru că: „Legea are umbra bunurilor viitoare, iar nu însuși chipul lucrurilor.” (Evrei 10, 1). Altfel spus, doar Noul Testament alcătuiește imaginea însăși a realității.

Astfel dacă în Vechiul Testament revelația directă a lui Dumnezeu se manifesta numai prin cuvânt, pentru că „Dumnezeu a grăit odinioară părinților în multe feluri și în multe chipuri prin profeți” (Evrei 1,1), în Noul Testament ea se manifestă deopotrivă prin cuvânt și prin imagine. Căci Nevăzutul a devenit vizibil, iar ne-reprezentabilul, reprezentabil. Acum, Dumnezeu nu Se mai adresează oamenilor doar prin cuvânt și prin mijlocirea profeților; El Se arată în Persoana Cuvântului întrupat și „sălășluiește printre oameni”. Dacă profeții propovăduiau ceea ce Domnul grăia către ei, deci, ceea ce auzeau, Sfinții Apostoli propovăduiesc „ceea ce era la început, ce am auzit, ce am văzut cu ochii noștri, ce am privit și mâinile noastre au pipăit despre Cuvântul vieții” (I Ioan 1, 1).

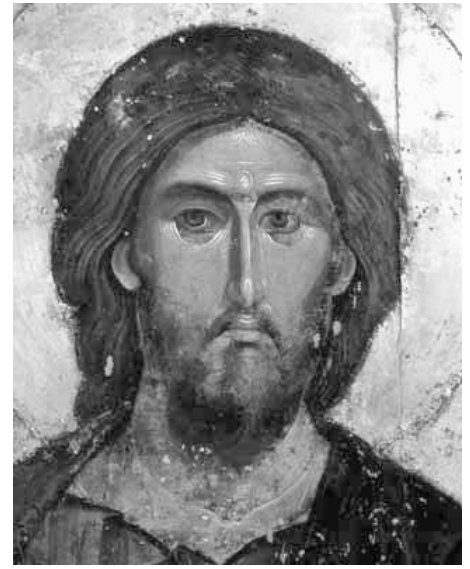
Ceea ce omul vede și ceea ce el aude sunt de acum înainte inseparabile. Trăsătura distinctivă a Noului Testament este tocmai legătura strânsă care unește cuvântul și imaginea. De aceea, atunci când vorbesc despre imagine, Părinții și Sinoadele nu încetează să sublinieze, citând cuvintele Psalmului 47, 9: „precum am auzit, așa am și văzut”.

Acum, omul primește descoperirea împărăției lui Dumnezeu ce va să vină, iar această revelație îi este comunicată atât prin cuvânt, cât și prin imagine, prin însuși Fiul lui Dumnezeu întrupat. Apostolii vedeau cu ochi trupești ceea ce în Vechiul Testament nu era decât prefigurat cu ajutorul unor simboluri. Astfel, Sfinții Apostoli L-au văzut cu ochii lor trupești pe Hristos, Dumnezeu făcut Om; au văzut Patima și minunile Sale, așa cum I-au ascultat cuvintele. Or, și noi, cei ce mergem pe urmele Apostolilor dorim fierbinte să vedem și să auzim. Apostolii Îl vedeau pe Hristos față către față fiindcă El era prezent în trup. Însă noi, cei care nu-L vedem nemijlocit și nu-L auzim cuvintele, le putem totuși auzi prin intermediul cărților, sfințindu-ne astfel auzul și, prin el, sufletul. Ne so-

cotim fericiri și venerăm Sfânta Scriptură cu ajutorul căreia auzim acele cuvinte sfinte, fiind noi înșine sfințiți. La fel, prin mijlocirea chipului, contemplăm aspectul fizic al lui Hristos, minunile și Patima Sa. Această contemplație ne sfințește vederea și, prin ea, sufletul. Prin pictura icoanelor, spune Sfântul Ioan Damaschin, ne socotim fericți și venerăm acest chip înălțându-ne, după putință, de la aspectul fizic până la vederea slavei dumnezeiești.

Înrădăcinată în însăși natura umană a Logosului întrupat, icoana revelează pe Cel nevăzut și exprimă pe Cel inexprimabil. Ea nu „preînchipuie, ci descoperă” (Alexander Schememann, *Taina Împărăției*, Editura Anastasia, București, 1993, p. 52.), pe Cel ce S-a arătat în trup, ca să nu se mai confunde „chipul cioplit” (idolul) – interzis în Vechiul Testament – cu icoana, reprezentare a Cuvântului Întrupat. Imagine a Cuvântului, icoana este cuvânt, tăcut, despre Cuvântul, viața și faptele Lui mântuitoare. Contemplată în Duhul, ea comunică puterea de viață a harului divin și reprezintă un fapt real, înscris în timpul istoric, semnificativ în iconomia mântuirii. Ea este „o amintire mântuitoare pentru că ea ne arată pe Hristos în nașterea Sa, botezat, săvârșind minuni, răstignit, îngropat, înviat, înălțându-Se la Cer. În toate acestea, noi nu ne înșelăm ca și cum toate acestea nu ar fi avut loc, pentru că vederea se adaugă contemplării minții și prin amândouă – este întărită credința noastră în taina icoanei.” (Sfântul Teodor Studitul, P.G. 99, col. 456 BC, Apud Christoph Schonborn, *Icoana lui Hristos*, Editura Anastasia, 1996, p. 180).

Acordul dintre cuvânt și icoană a fost exprimat cu deosebită claritate în hotărârea Sinodului al VII-lea Ecumenic care a restabilit cinstirea icoanelor. Prin glasul Părinților Sinodului Biserica a respins propunerea de compromis, de a considera cinstirea icoanelor la fel cu cea a vaselor sfinte, și a dispus ca cinstirea lor să fie asemenea celei a Sfintei Cruci și a Sfintei Scripturi: cu a Sfintei Cruci, ca simbol distinctiv al creștinismului, cu a Sfintei Scripturi, ca reprezentând o corespondență totală între imaginea verbală și cea văzută. Hotărârea Sfântului Sinod spune: „Păstrăm, fără inovații, toate tradițiile Bisericii stabilite pentru noi, fie ele scrise sau nu, una fiind pictarea icoanelor în acord cu ceea ce Sfânta Evanghelie predică și istorisește [...]. Căci dacă una e arătată de cealaltă, atunci una se lămurește prin cealaltă.” Această formulare arată că Biserica nu vede în icoană o simplă artă servind pentru a ilustra Sfânta Scriptură, ci o corespondență totală între una și cealaltă, și de aceea îi atribuie icoanei aceeași semnificație dogmatică, liturgică și educativă ca și Sfintei Scripturi. Precum cuvântul Sfintei Scripturi este chip, tot așa și chipul este cuvânt. Ceea ce cuvântul transmite prin auzire, pictura arată în tăcere prin imagine”, spune Sfântul Vasile cel Mare, și „prin acestea două, asociindu-se una alteia [...], noi primim cunoașterea unuia și aceluiași lucru”. Cu alte cuvinte, icoana conține și transmite același adevăr ca și Scripturile, și de aceea, ca și Scripturile, se bazează pe date concrete și exacte, și nicidecum pe invenție, căci altfel nu ar

putea nici să tâlcuiască Scriptura, nici să îi corespundă. (Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, *Op. cit.*, p. 40-41).

Pentru a-si propovădui adevărurile de credință, Biserica și-a creat dintru început un limbaj sacru propriu, diferit de cuvânt, dar cu aceeași putere de comunicare și exprimare a Adevărului revelat. Consfințită ca atare, arta creștină a avut puterea de convertire la creștinism mai mare decât a cuvintelor. Menirea ei a fost aceea de a comunica mesajul Cuvântului divin (Paul Evdokimov, *Cunoașterea lui Dumnezeu în Tradiția Răsăriteană*, Editura Cristiana, București, 1995, p. 122.); de a propovădui și întări credința în Iisus Hristos. Icoana este un mod de transmitere a Revelației dumnezeiești, de manifestare a credinței și de participare la Adevărul divin. Ea nu este Adevărul Însuși, dar exprimă adevărurile religiei creștine în imagine și trimite totdeauna către o altă lume, dincolo de cea imanentă, încorporând în sine o prezență personală relațională a Modelului pe care-L reprezintă. Ea este un „Chip al eternității”, o pregătire și anticipare a vederii eshatologice a lui Hristos. Privind-o, ea ne permite „să depășim timpul și să întrevedem veacul viitor în oglinda tremurândă a chipurilor” (Pavel Florenki, *Iconostasul*, Fundația Anastasia, 1994, p. 50). Făcând parte din însăși esența creștinismului, ea este o punte fidelă între credincios și ceea ce crede el, locul sacru de întâlnire cu Dumnezeirea, arătându-i că obiectul credinței sale, al cultului său nu este o ficțiune ci o realitate (Dumitru Vanca, *Icoană și Cateheză*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2005, p. 190).

Astfel legătura fundamentală între imagine și creștinism este sursa potrivit căreia, de la început, Biserica a propovăduit lumii creștinismul atât prin *cuvânt*, cât și prin *imagine*. Iată de ce Părinții celui de-al VII-lea Sinod Ecumenic au putut spune: „Tradiția pictării icoanelor exista încă din vremea propovăduirii apostolice”. Această apartenență esențială a imaginii la creștinism explică de ce apare ea în Biserică și de ce ocupă tacit, ca un lucru de la sine înțeles, locul ce i se cuvine, în ciuda interdicției din Vechiul Testament și a unor opoziții relative. Astfel, icoana este pusă în rând cu Sfânta Scriptură și cu Sfânta Cruce, ca una din acele forme ale revelației și cunoașterii lui Dumnezeu în care voința și lucrarea divină și umană se contopesc. Pe lângă sensul lor direct, fiecare este, în egală măsură, o reflectare a lumii superioare, un simbol al Duhului pe Care îl poartă. Prin urmare, sensul cuvântului și al icoanei, rolul și semnificația lor sunt aceleași.

ȘTIRI

Slujire arhierască la Spitalul Municipal din Arad

În cea de-a treia duminică din Triod, a Înfricoșătoarei Judecăți, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, a slujit Sfânta Liturghie în biserica pusă sub ocrotirea Sfintei Cuv. Teodora de la Sihla și a Sfântului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, din incinta Spitalului Municipal din Arad, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi. Prezența Înaltpreasfințitei Sale a prilejuit un moment de bucurie și în același timp de mângâiere atât pentru bolnavii din acest spital, cât și pentru credincioșii care frecventează acest locaș de rugăciune. La Sfânta Liturghie au participat și ctitoriile bisericii din cadrul spitalului precum și membri din cadrul personalului medical.

În cuvântul de învățătură cu titlul „Fericiți cei milostivi” (cf. Matei 5, 7 și a pericopelor scripturistice ale duminicii: Matei 25; I Cor. 8; 9), Chiriarul a arătat că adesea omul gândește la sfârșitul său sau al lumii dar de ceea ce trebuie ținut seamă e judecata asupra a tot ceea ce face, bine sau rău, și aceasta nu doar parțial ci în întregul semnificației. Fiecare om e supus păcatului făcând o judecată părtinitoare dar numai Dumnezeu are dreptatea absolută. De la El vine și iertarea și re-integrarea în ceea ce ființa omenească a primit de la început; totul pentru iubirea milostivă dumnezeiască față de cei ce se străduiesc pentru urmarea ei. De aceea pericopa evanghelică a zilei stăruie asupra faptului de a tinde mereu spre asemănarea cu Dumnezeu. Asupra acestuia dă tâlcuirea necesară și Cazania duminicală în sensul că Înfricoșata Judecată a lui Dumnezeu nu se oprește doar la răul făcut ci privește și binele nesăvârșit, a subliniat Ierarhul.

Preotul Rovin Petrușe a mulțumit Chiriarului pentru bucuria prilejuită atât bolnavilor cât și credincioșilor care au fost prezenți la Sfânta Liturghie.

Evocarea apărătorilor Ortodoxiei în Parohia Secusigiu

Preoții din cadrul cercului pastoral-misionar nr. 5 Vinga, coordonați de părintele Horea Ștefan, s-au întâlnit duminică, 19 februarie 2017, în Parohia Secusigiu, Protopopiatul Arad, păstorită de părintele coordonator. În cadrul întâlnirii, la început, s-a săvârșit slujba Vecerniei, la care au participat pe lângă preoții din cercul pastoral misionar, Părintele dr. Iustin Popovici, consilier cultural al Arhiepiscopiei Aradului și părintele Flavius Petcuț, protopopul Aradului. După slujirea Vecerniei, corul de copii al Școlii Gimnaziale din localitate, condus de doamna învățătoare Lavinia Barbu, a prezentat un frumos buchet de cântări religioase.

De asemenea, corul bisericii din Secusigiu, condus de domnul profesor Mircea Buta, fiu al satului, a prezentat un program de câteva cântări bisericești.

În contextul: „Anului omagial al iconarilor și pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului în Patriarhia Română” a avut loc o video-

proiecție având ca puncte de prezentare, închisorile comuniste Jilava, Aiud, Gherla și Văcărești precum și preoții mărturisitori care au pătimit în aceste închisori. După video proiectarea prezentată de părintele coordonator Horia Ștefan, părintele Petrică Ungur de la parohia Felnac a susținut referatul cu tema „Preoți mărturisitori în închisorile comuniste”, unde a evidențiat câteva personalități de preoți și ierarhi care au suferit în închisorile comuniste. După susținerea referatului, a luat cuvântul domnul Doru Sinaci, directorul Centului Cultural Județean Arad, care la rândul său a evidențiat, personalități, preoți, din județul Arad care au trecut prin calvarul închisorilor comuniste mărturisind credința în Hristos.

La final, Preacuviosul Părinte Iustin, delegat al Înaltpreasfințitului Părinte dr. Timotei Seviciu, Arhiepiscop al Aradului, a transmis binecuvântarea ierarhului, mulțumindu-i și felicitându-l pe părintele paroh pentru frumoasa inițiativă de a organiza un astfel de eveniment, care răspunde chemării Sfântului Sinod pentru anul acesta omagial, dedicat apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului

Părintele paroh a mulțumit tuturor celor din prezidiu, precum și celor care au luat parte la această frumoasă manifestare cultural – duhovnicească.

La eveniment au fost prezenți membri ai conducerii centrale și locale. Toți cei prezenți în biserică au luat parte la masa organizată la Primăria din localitate.

Cerc misionar-pastoral în Parohia Cladova

Din încredințarea IPS Timotei, Arhiepiscopul Aradului, Cercul Misionar Nr. 2 Radna, sub coordonarea Pr. Murgu Marius s-a întrunit, duminică, 19.02.2017, în Parohia Cladova. Biserica de aici (1898) are hramul „Bunavestire”. Cu acest prilej soborul de preoți prezent în Biserica de la Cladova, a oficiat Sfânta Taină a Maslului.

După oficierea Sfântului Maslu, fiind anul 2017, Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului, părintele Jivanescu Vasile de la parohia Șoimoș a susținut tema: „Apariția icoanei și a picturii bisericești în Biserica”, alături de tema liturgică „Binecuvântările Sfintei Liturghii asupra preotului și a credincioșilor.”

Activitatea Cercului misionar Radna s-a încheiat cu o agapă frățească organizată de către preotul paroh Covăsânțan Stelian la casa parohială.

Cerc pastoral misionar în Parohia Pleșcuța

În Duminica Înfricoșatei Judecăți, Cercul Pastoral-Misionar Hălmașiu condus de preot Cristian-Mihăiță Bacoș, s-a întrunit în parohia Pleșcuța, protopopiatul Sebiș.

Soborul format din nouă preoți a săvârșit Taina Sfântului Maslu în prezența a unui număr mare de credincioși, a autorităților locale și județene.

După terminarea Sfintei Taine, preotul Florin Oarcea din parohia Almaș, fiind invitat în această parohie a susținut un frumos cuvânt de învățătură.

Preotul Cristian - Mihăiță Bacoș din Parohia Hălmașiu a susținut temă „Cinstirea Sfințelor Icoane”, prezentând Icoana ca pe chipul sau reprezentarea, pentru ochii noștri, a unei ființe existente în mod real, a adevăratului Dumnezeu, a Fiului Său, a Maicii Domnului sau a Sfinților.

Ea este un fel de „treaptă” sau „scară”, pe care ne ridicăm cu întreaga noastră ființă spirituală, prin credință, către Dumnezeu.

Icoana ne pune în evidență „originalul”, adică lucrul pe care nu îl avem în față, căci dacă- ar fi de față n-am mai avea nevoie de icoană. Existența și cinstirea icoanelor izvorăște din dorința creștinului de a se apropia de divinitate.

Cinstim icoana pentru că atunci când preotul sfințește o icoană, Duhul Sfânt se revarsă asupra ei. În fața icoanei inima trebuie să se încălzească de o „căldură sfântă”, care se aseamănă cu căldura Duhului Sfânt care a sfințit icoana. Omul, când stă în fața icoanei, se închină de fapt la Dumnezeu, căci el rostește „Doamne, ajută-mă, Doamne iartă-mă!”

De câte ori vedem icoane să ne închinăm, să le sărutăm, să le împodobim cu flori, căci, noi creștinii, stăm sub oblăduirea icoanelor de la naștere până la moarte. Pruncul nou-născut este adus și închinat icoanelor, mirii se închină și sărută icoanele, credincioșii se închină și sărută icoanele la intrarea și la ieșirea din biserică, se fac procesiuni cu icoane. În suferință ceștinul se mângâie privind icoana, pe pieptul mortului se pune icoană.

A fost discutată și tema „Patriarhul Justinian - Înțelept apărător al Bisericii în timpul unui regim ostil religiei și Bisericii”.

După moartea Patriarhului Nicodim Munteanu, în 24 mai 1948, a fost ales Patriarh Justinian Marina.

Vremurile care se prefigurau grele și nesigure covârșeau răspunderea celui ce urma să succedă în acest scaun, pentru că Biserica avea nevoie de o minte lucidă și pătrunzătoare, de un spirit organizator, care să știe s-o călăuzească în zorile încă cețoase ale viitorului și să-i asigure o viață normală. Se cerea deci un om tânăr, devotat Evangheliei și Neamului, apt pentru medieri și la nevoie, suficient de dârz și energic pentru a fi scut și pavăză Bisericii, ca ea să-și împlinească misiunea sfântă în viața credincioșilor.

Luînd pe umerii săi viguroși greutatea acestei înalte răspunderi, Patriarhul Justinian Marina anunța pe scurt în următorii termeni, în fața membrilor Consiliului Electoral, punctele principale ale programului pe care urma să-l pună în aplicare: „Cel dintâi și cel mai de seamă lucru pe care îl voi avea de făcut, în hotarul tradițiilor noastre bisericești, este păstrarea credinței, care în decursul istoriei s-a arătat a fi o piatră de temelie tare..”

La agapa frățească enoriașii parohiei Pleșcuța, împreună cu preoții Cercului, l-au felicitat pe preotul părintele Simion Păiușan, cu ocazia zilei sale de naștere, urându-i „La mulți și binecuvântați ani!”

La sfârșitul întâlnirii preotul paroh a mulțumit tuturor pentru frumoasa prezentă la Sfânta Taină.

Știrile au fost preluate de pe site-ul episcopiaradului.ro

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: ÎPS. Dr. TIMOTEI SEVICIU, Arhiepiscop al Aradului
Redactori coordonatori: Pr. IOAN TULCAN, Pr. CRISTINEL IOJA
Secretari de redacție: Pr. ADRIAN MURG, Diac. CAIUS CUȚARU
Administrație: Pr. FILIP ALBU, Pr. LUCIAN FARCAȘIU

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:

Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad
Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com
Tipărit la Poudique srl Arad.
ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu
Costul unui abonament este de 50 lei anual.